

YHTEISTYÖLLÄ KASVUUN
Pohjois-Kymen Kasvu ry:n strategia 2023–2027

SISÄLLYS

1. JOHDANTO

2. PAIKALLISYHTEISÖÄ OSALLISTAVA VALMISTELUPROSESSI

3. KASVUN ALUEEN NYKYTILA

4. ALUEEN KEHITTÄMISTARPEET JA -MAHDOLLISUUDET

4.1 SWOT-analyysi

4.2 Yhteenveto ja johtopäätökset

5. YHTEISTYÖLLÄ KASVUUN -STRATEGIA VUOSILLE 2023-2027

5.1 Yhteistyö ja ekologinen kestävyys läpileikkaavina tavoitteina

5.2 Painopiste 1: Elinvoiman lisääminen

5.3 Painopiste 2: Yhteisöllisyyden edistäminen

5.4 Painopiste 3: Hiilineutraalin arjen edistäminen ja monimuotoisen luonnon säilyttäminen

6. RAHOITUSSUUNNITELMA

7. STRATEGIAN TOIMEENPANO

7.1 Hallinto

7.2 Aktivointi

7.3 Hankeprosessi

7.4 Yhteistyö ja verkostoituminen

7.5 Viestintä

7.6 Kalaleader-toiminta

7.7 Nuoriso-Leader-toiminta

7.8 Kaupunki-Leader-toiminta

8. SEURANTA JA ARVIOINTI

LIITTEET

Liite 1: Kuvaus osallistavasta valmisteluprosessista

Liite 2: Dynaaminen verkostoanalyysi

Liite 3: ELY-Kasvu yhteistyösopimus

Liite 4: Kuntarahasitoumukset

Liite 5: Rahoitettavien hankkeiden valintakriteerit

1. JOHDANTO

Pohjois-Kymen Kasvu ry (myöhemmin Kasvu) on toiminut Kouvolan ja Iitin seutukunnalla paikallisena kehittämissyhdistyksenä eli Leader-ryhmänä vuodesta 2001. Kasvun visio on nykyisten ja uusien asukkaiden sekä yritysten turvallinen, monipuolinen ja kestävästi elinvoimainen Kouvola ja Iitti. Tavoitteena on siis elinvoimainen seutukunta, jossa maaseutualueet ruohonjuuritason toimijoineen ovat tärkeässä roolissa yhteisön hyvinvoinnin ja elinkeinojen kehittämisessä, ja jossa monimuotoisen ja hiilineutraalin ympäristön edistäminen on osa jokaisen arkea. Tavoitteen toteutumiseksi yhteistyö alueen asukkaiden, yritysten, yhdistysten, yhteisöjen sekä valtakunnallisen ja kansainvälisen Leader-verkoston kanssa on elintärkeää, sillä organisaationa Kasvu on pieni, mutta sen verkostossa on voimaa! Paitsi toimimalla osana eri tasoisia verkostoja, Kasvu myös verkottaa uusia yhteistyökumppaneitaan mukaan olemassa olevien verkostojen toimintaan.

Kasvun missio on lisätä paikallista hyvinvointia mahdollistamalla ihmisten ja yhteisöjen voimavarat, ideat ja kipinät vaikuttavaksi toiminnaksi. Tehtävää toteutetaan ensisijaisesti rahoittamalla maaseutualueiden mikroyrityksiä ja yleishyödyllisiä hankkeita EU:n maaseuturahastosta tulevalle Leader-rahoituksella. Kasvu kuuluu myös Sisä-Suomen Kalaleaderiin, minkä ansiosta alueen elinkeino- ja matkailukalastusta voidaan kehittää Euroopan meri-, vesiviljely- ja kalatalousohjelman rahoituksella. Kasvu toteuttaa lisäksi nuorisoleader-toimintaa rahoittamalla nuorten projekteja Säpinäsatset-rahoituksella ja osallistuu Kouvolan ja Kuusankosken keskusta-alueiden kehittämiseen tekemällä yhteistyötä Kouvolan kaupungin ja eri yhdistysten kanssa sekä hallinnoimalla rakennerahastojen kautta rahoitettavia kehittämishankkeita. Kasvu toimii siis ennen kaikkea rahoittajana ja mahdollistajana, mutta tarttuu tarvittaessa kehittämishaasteisiin itsekin toteuttamalla omia, tätä strategiaa tukevia hankkeita.

Visio: Nykyisten ja uusien asukkaiden sekä yritysten turvallinen, monipuolinen ja kestävästi elinvoimainen Kouvola ja Iitti.

Missio: Paikallisen hyvinvoinnin lisääminen mahdollistamalla ihmisten ja yhteisöjen voimavarat, ideat ja kipinät vaikuttavaksi toiminnaksi.

Arvot: Kasvun arvot ovat asiakaslähtöisyys, avoimuus ja luottamus.

Palvelulupaus: Kasvu mahdollistaa monipuolista kehittämistoimintaa, verkostoitumista, kansainvälistymistä, kumppanuutta ja neuvontaa.

2. PAIKALLISYHTEISÖÄ OSALLISTAVA VALMISTELUPROSESSI

Pohjois-Kymen Kasvu ry on vastannut strategiaprozessista yhdistyksen hallituksen ja toiminnanjohtajan johdolla. Strategiatyö kuulemisineen on tehty vuosina 2018–2022. Menetelminä on käytetty kaikille avointa kyselyä, sidosryhmäkyselyä ja -haastatteluita, työpajatyöskentelyä sekä tilaisuuksissa ja tapahtumissa tehtyjä gallupeja. Strategian laadinnassa on hyödynnetty Kasvun väliarvioinnin tuloksia sekä ajantasaisia alueen kylien kyläsuunnitelmia. Kasvu, Päijänne-Leader ry ja Etpähä ry toteuttivat syksyllä 2020 aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI:n kanssa toimintaympäristön nykytilakuvaukset, joissa selvitettiin alueiden tilaa tilastotietojen, kyselytutkimuksen ja haastatteluiden perusteella. Kerättyä tietoa on hyödynnetty alueen nykytilan kuvauksessa, kehittämistarpeiden määrittelyssä, painopisteiden valinnassa ja niiden painottamisessa, toimenpide-esimerkkien keräämisessä sekä dynaamisen verkostanalyysin laatimisessa (liite 2).

Strategian laatimisprosessiin ovat osallistuneet alueen kuntien, muiden julkishallinnon tahojen ja kehittämisorganisaatioiden edustajat, vakituiset ja vapaa-ajanasukkaat, sekä useat alueella toimivat

yrietykset, yhdistykset ja järjestöt. Kasvun keskeisiltä sidosryhmiltä on pyydetty kommentteja Leader-ryhmähakemuksen ja nykytila-analyysin luonnoksesta sekä lausuntoja lopullisesta strategiasta. Nykytila-analyysi ja strategian luonnos ovat olleet esillä Kasvun verkkosivuilla, joissa kaikilla asiasta kiinnostuneilla on ollut mahdollisuus käydä tutustumassa niihin ja antaa palautetta. Tarkempi kuvaus osallistavasta valmisteluprosessista löytyy liitteestä 1.

Strategia on linjassa soveltuvin osin Kymenlaakson maakuntaohjelman 2022–2025, Päijät-Hämeen maakuntastrategian 2022–2025, Kouvolan kaupunkistrategian 2030, Kouvolan Elinvoiman kasvu -ohjelman 2020–2023, Kouvolan Hyvinvoinnin kasvu -ohjelman 2020–2023, Iitin kuntastrategian 2021–2025, Kaakkois-Suomen alueellisen maaseudun kehittämissuunnitelman 2023–2027 sekä Sisä-Suomen Kalaleaderin *Kestävää kasvua Kalasta 2021–2027* -strategian kanssa.

3.KASVUN ALUEEN NYKYTILA

Sijainti ja liikenneyhteydet: Kasvun alue koostuu kahdesta kunnasta: Kouvola ja Iitti. Kouvola sijaitsee Kymenlaakson maakunnassa ja Iitti Päijät-Hämeessä. Etelärannikolle on matkaa 80 km ja Helsinkiin 140 km. Lähimmät kaupungit ovat Lahti, Porvoo, Kotka, Hamina, Lappeenranta ja Mikkeli. Ratayhteydet Kouvolaan kulkevat eri puolille Suomea, Venäjälle ja Kiinaan. Kouvolaan on rakenteilla valtakunnallisesti ainutlaatuisen rautatie- ja maantieterminalikonaisuus. Lähimmät lentokentät ovat Helsinki-Vantaa ja Lappeenranta, molemmat puolelta tunnin ajomatkan päässä. Lähimmät satamat ovat HaminaKotkan satama ja Helsingin satama. Alueelta kulkee vesireitti Keski-Suomeen.

Historia: Kymijoen varteen on syntynyt pysyvää asutusta jo esihistoriallisella ajalla. 1400–1500-luvuilla alueen emäpitäjiä olivat Elimäki, Iitti ja Vehkalahti. Paperiteollisuutta syntyi joen varsille 1700-luvulla ja 1940–1950-luvuilla kosket valjastettiin sähköntuotantoon. Helsinki-Pietari-radon valmistuttua vuonna 1879 Kouvola alkoi kehittyä merkittävä risteysasema. Kymijoki oli Ruotsin ja Venäjän rajana vuosina 1743–1809 ja toimi useiden taisteluiden näyttämönä. Toisen maailmansodan jälkeen alueelle sijoitettiin evakkoja. Ajan mittaan Valkeala, Jaala, Kuusankoski, Anjalankoski, Elimäki ja Kouvola irtautuivat omiksi kunnikseen, kunnes ne vuonna 2009 yhdistyivät Kouvolan kaupungiksi. Iitti siirtyi Uudeltamaalta Kymen lääniin vuonna 1949 ja maakuntavaihdos Kymenlaaksosta Päijät-Hämeeseen tapahtui vuoden 2021 alussa.

Maisemat ja luonto: Salpausselät vaikuttavat alueen suurmaisemaan. Alueen pinta-ala on yhteensä 3570,3 km² (Iitti 687,0 km², Kouvola 2883 km²), josta vesistöt kattavat n. 12 %. Kymijoki halkoo aluetta ja järviä on yli 500. Vesistöjen tila on pääasiassa hyvä tai tyydyttävä. Maisema on maaseutumaista metsineen ja peltoineen. Viljelykäytössä olevaa peltoalaa on n. 59 000 ha (Iitti 13 000 ha, Kouvola 46 000 ha). Erityisesti Iitin ja Elimäen alueelle ovat tyypillisiä tasaiset peltoaukeat. Valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ovat Hiidenvuoren maisemat, Elimäen viljelymaisema sekä Kimolan, Kymijokilaakson, Jaalan kirkonseudun ja Sippolan- ja Sumanjokilaakson kulttuurimaisemat. Valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä on 20. Kouvola kuuluu kansainväliseen Alvar Aalto -kaupunkien verkostoon.

Infrastruktuuri: Yksityisteitä on alueella yhteensä 4600 km, joista 4000 km on Kouvolaan ja 600 km Iitissä. Vesihuolto-osuuskuntia toimii viitisenkymmentä. Iitti on kiinteiden laajakaistojen saatavuuden osalta valtakunnallisessa luokituksessa sijalla 2,5 ja Kouvola sijalla 2 (luokitus asteikolla 1–5). Mobiililaajakaistojen osalta molemmat kunnat ovat sijalla 3,5 eli nopeiden verkkoyhteyksien saatavuus on valtakunnan keskitasolla. Korjaustarvetta on paljon erityisesti tiestöissä ja vesihuollossa.

Väestö ja asuminen: Alueen väkiluku on 86 762 (80 235 Kouvola ja 6527 Iitti). Väestö on vähentynyt erityisesti Kouvolaan huomattavasti maan keskiarvoa enemmän. Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä on kasvanut ja alle 15-vuotiaiden vähentynyt. Jos muutos jatkuu samanlaisena, vuoteen 2040 mennessä on odotettavissa noin 16 % eli 13 500 hengen väestön lasku. Väestötiheys (21,8 asukasta/km²) on korkeampi kuin maan keskiarvo, mutta on laskenut, kun muualla Suomessa se on kasvanut. Väestöstä xx % asuu

maaseutualueilla. Maaseutu- ja kaupunkialueella asuvien suhteet ovat pysyneet liki samanlaisina viimeisten vuosien aikana. Asuminen on edullista ja tyhjillään olevia kiinteistöjä on paljon. Vapaa-ajanasuntoja on lähes 10 000, joista noin puolet on ulkopaikkakuntalaisten omistuksessa.

Työllisyys ja työpaikat: Työllisyysaste on lähellä maan keskiarvoa, mutta työttömien osuus työvoimasta on hieman maan keskiarvoa korkeampi. Työttömyysaste on suurempi Kouvolassa kuin litissä. Vuonna 2019 alueella oli 32 581 työpaikkaa, joista 30 500 Kouvolassa ja 2081 litissä. Vuonna 2019 asuinkunnassaan työssäkäyvien osuus oli litissä 50,1 % ja Kouvolassa 84,1 %. Työpaikoista 62,4 % on palveluilla, 28,8 % jalostuksessa ja 6,9 % alkutuotannossa. litissä alkutuotannon ja jalostuksen työpaikkojen osuus on huomattavasti suurempi kuin Kouvolassa. Kouvolassa 73,4 % työpaikoista on palveluilla, kun litissä näistä on 51,4 %. Merkittäviä työllistäjiä ovat Kymsote, Puolustusvoimat, UPM-Kymmene, Kymen Seudun Osuuskauppa ja Stora Enso Oyj. Osalla toimialoista on pulaa osaavasta työvoimasta.

Yritystoiminta: Alueella oli vuoden 2019 alussa 5169 yritystä, joista litissä 531 ja Kouvolassa 4638. Yrityskanta on kasvussa ja on suunnilleen maan keskiarvon tasolla. Toimialoittain eniten yrityksiä on tukku- ja vähittäiskaupassa, rakentamisessa, ammatillisessa, tieteellisessä ja teknisessä toiminnassa, palvelutoiminnassa, teollisuudessa ja alkutuotannossa. Maatiloja on 904, määrä on ollut laskussa. Päätuotantosuunta on kasvinviljely, eniten viljellään viljaa ja nurmea. Maitotiloja on 64. Luomutiloja on 119 ja peltoalasta on luomuviljelyssä xx %, mikä on lähes kaksinkertainen määrä maan keskiarvoon verrattuna. Moni yrittäjästä on ikääntyneitä ja toiminnan jatkajia on vaikea löytää.

Opiskelu ja koulutus: Alueella toimii Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Xamk, Kymenlaakson Opisto ja Kouvolan ammattiopisto Eduko, joissa on yhteensä n. 7000 opiskelijaa. Yliopistoa ei ole. Väestön koulutusaste on hieman maan keskiarvoa matalampi. Noin 67 % yli 15 vuotta täyttäneistä on suorittanut vähintään keskiasteen tutkinnon ja noin neljäsosa korkea-asteen tutkinnon. Korkeakoulutettujen osuus väestöstä on kasvanut hitaammin kuin maassa keskimäärin.

Kylä-, asukas- ja yhdistystoiminta: Alueella on noin 72 toiminnallista kylää, joissa toimii kylä- tai muu vastaava yhdistys. Kylistä n. 60 sijaitsee Kouvolassa ja 12 litissä. Ajantasaisia kyläsuunnitelmia on noin neljäsosalla kylistä. Kylätaloja ja vastaavia asukkaiden yhteisiä kokoontumispaikkoja on viitisenkymmentä. Alueella toimii kaksi maakunnallista kylien kattojärjestöä: Kymenlaakson Kylät ry Kouvolassa ja Päijät-Hämeen Kylät litissä. Kylien asioita edistävät myös Kouvolan kylien neuvottelukunta ja litin kyläsiain neuvottelukunta. Kouvolassa on lisäksi viisi lähidemokratiaperiaatteella toimivaa aluetoimikuntaa sekä vapaa-ajanasukkaiden toimikunta. Yhdistyksiä alueelle on rekisteröity xxx (Kouvolassa xx, litissä xx). Kunnat myöntävät yhdistyksille toiminta-avustusta ja yhdistyksille on tarjolla yhteisiä toimitiloja, mm. Kouvolan Porukkatalo. Yhdistykset voivat hakea kehittämisen tukea paikallisilta rahoittajilta, kuten JEV-säätiöltä, Jaala-säätiöltä, Kymi100-säätiöltä ja Googlelta.

Harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuudet: Alueella on useita kansainvälisesti ja valtakunnallisesti merkittäviä matkailukohteita, kuten Unescon maailmanperintökohde Verla, KymiRing, Repoveden kansallispuisto, Mustilan Arboretum, Tykkimäen huvipuisto- ja sauna-alue sekä Kimolan kanava. Sekä valtakunnallisesti merkittäviä että pienen mittakaavan tapahtumia ja toimintaa on paljon, kuten suurin kotimaisen lähiruoan tapahtuma Elimäen lähiruokamessut. Kulttuuritarjonnasta pitävät huolen KymiSinfonietta, litin Musiikkijuhlat, Kouvolan Teatteri, toistakymmentä harrastajateatteria, Poikilo-museot ja Kymen Taideruukki. Alueella on palkittu luontopolkuverkosto ja vesillä liikkumiseen on erinomaiset mahdollisuudet. Metsästys on suosittu harrastus. Kouvola tunnetaan urheilukaupunkina ja alueella toimii useita urheiluseuroja, tunnetuimpina Kouvolan Pallonlyöjät, KooKoo, Kouvot ja MyPa.

4. ALUEEN KEHITTÄMISTARPEET JA -MAHDOLLISUUDET

4.1 SWOT-analyysi

<p>SISÄISET VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - hyvä sijainti ja hyvät liikenneyhteydet - useita kiinnostavia matkailukohteita - Kymijoki ja muut vesistöt - luonnonläheisyys ja hyvät ulkoilumahdollisuudet - vientiteollisuus ja teollinen perinne - rikas kulttuurihistoria - paljon tapahtumia ja kulttuuritoimintaa - luomutuotantoa paljon - useita oppilaitoksia - vapaa-ajanasukkaita paljon - kylä- ja yhteisöllistä toimintaa ja resursseja niihin - asuminen edullista ja arki helppoa 	<p>SISÄISET HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - väestökehitys; väestö ikääntyy ja vähenee - alueen huono veto- ja pitovoima: erityisesti nuoret ja lapsiperheet lähtevät muualle - yliopisto puuttuu - negatiivinen asenneilmapiiri; ei nähdä tai tunnisteta alueella olevaa hyvää - heikko kuntatalous - yritystoiminnassa monelta osin puutteita - maaseudulla vähän kiinteitä palveluita - talkooväki vanhenee, vähenee ja/tai uupuu - infra rapistuu - ei puhalleta yhteen hiileen
<p>ULKOISET MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - pääkaupunkiseutu lähellä - uudet teknologiat, ml. digitalisaatio - kasvava kiinnostus monipaikkaisuutta kohtaan - lähi- ja luomuruoan kysyntä kasvussa - kestäväälle energiantuotannolle huutava tarve 	<p>ULKOISET UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> - turvallisuuden tunteen väheneminen radikalisoitumisen ja yleisen epävarmuuden vuoksi, Venäjän tilanne mukaan lukien - maailmantalouden suhdannevaihtelut - työvoiman saanti - suurten teollisten työnantajien katoaminen - ilmastonmuutoksen aiheuttamat äärimmäiset sääilmiöt, ilmastopakolaisuus - byrokratia tukahduttaa hyvien ideoiden toteuttamisen

VAHVUUDET

Alueen vahvuuksia ovat hyvä sijainti ja liikenneyhteydet pääkaupunkiseudulle. Kansainvälisesti, valtakunnallisesti ja alueellisesti kiinnostavia matkailukohteita on paljon. Alue on maaseutumaista metsineen ja peltoineen, vesistöä on paljon ja vesistöjen kunto on pääsääntöisesti hyvä tai tyydyttävä. Alkutuotanto on vielä merkittävässä roolissa ja luomutuotantoa on maan keskiarvoa huomattavasti enemmän. Mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen ovat erittäin hyvät. Teollisuus on merkittävä työllistäjä. Alueella on pitkät vientiteollisuuden perinteet, joten kansainvälisyys on jo monille yrityksille tuttua. Myös oppilaitokset harjoittavat kansainvälistymistä mm. opiskelijavaihtojen kautta. Kulttuurihistoria on rikasta ja sotahistorian näkökulmasta alue on yksi merkittävimmistä koko maassa. Kulttuuritoimintaa ja -tapahtumia on paljon. Ulkopaikkakuntalaisten omistamia vapaa-ajanasuntoja on n. 5000. Asuminen on edullista ja tyhjiä kiinteistöjä on paljon. Kylä-, asukas- ja yhdistystoimintaa on eri puolilla aluetta ja yhdistyksillä on mahdollisuus kehittää toimintaansa mm. erilaisten rahoitusten avulla.

HEIKKOUEDET

Väestökehityksen kannalta alue on yksi pahimmista Suomessa: väestö vähenee ja ikääntyy, jolloin huoltosuhde heikkenee. Nuoret lähtevät usein opintojen perässä muualle ja jäävät sille tielleen. Yliopistoa ei ole, joten alueelle ei tule merkittävässä määrin opiskelijoita muualta. Työpaikkoja ei ole niin paljon, että alueelle muutettaisiin niiden vuoksi. Seutukunnalla on huono imago ja alueen veto- ja pitovoima ovat heikkoja. Asenneilmapiiri on taipuvainen tietynlaiseen negatiivisuuteen: alueella on paljon hyvää, mutta sitä ei tunnisteta, yhteistyön tekeminen kangertelee, vanhat kuntarajat elävät ihmisten ajatuksissa ja

Kouvolan ja Kotkan välillä on vahva vastakkainasettelu. Kuntien taloustilanne on heikko. Yrityksiä on paljon, mutta niiden liiketoimintaosaaminen vaihtelee. Yritysten välisen yhteistyön sekä yritysten ja kuntien välisen yhteistyön tekeminen on monille vierasta. Johtaminen on varsinkin pienissä yrityksissä usein heikkoa ja tuotteiden ja palveluiden jalostusaste on yleisesti matala. Erityisesti pienten yritysten on vaikeaa resurssien puutteessa kehittyä tai kansainvälistyä, vaikka halua siihen olisi. Yrittäjät ovat kuormittuneita ja yritysten jatkajista ja osaavasta työvoimasta on pulaa. Maaseudulla on vähän kiinteitä palveluita. Harrastusmahdollisuuksia erityisesti maaseudun lapsille ja nuorille on vähän. Perinteinen talkoohenkinen kylätoiminta on harvojen, usein ikääntyneiden, kyläläisten harteilla. Teitä, vesihuoltojärjestelmiä ja valokuitua on, mutta myös infran korjaustarvetta on paljon. Osassa vesi- ja tieosuuskuntia heikko hallinnon osaaminen hankaloittaa niiden toimintaa.

MAHDOLLISUUDET

Pääkaupunkiseudun markkina-alue on lähellä. Pääkaupunkiseudulla asuvia on mahdollista houkutella alueelle vakituiseksi asukkaiksi, koska seutukunnalla on tarjota asumisväljyyttä ja omaa rauhaa edulliseen hintaan kohtuullisen työmatkan päässä. Biotalouteen pohjaavien energiaratkaisujen kehittämiseksi on alueella hyvät mahdollisuudet. Keskeisessä roolissa ovat uusien teknologioiden käyttöönotto ja digitalisaation hyödyntäminen. Myös hyvinvointipalveluiden kehittämiseen on olemassa hyvät puitteet.

UHAT

Suurimmat, globaalit uhat liittyvät ilmastonmuutokseen ja maailmantilanteen aiheuttamaan yleiseen epävarmuuden tunteeseen. Äärevät sääilmiöt ovat lisääntyneet ja hankaloittavat perinteistä alkutuotantoa. Turvallisuuden tunnetta vähentävät myös radikalisoituminen, koveneva asenneilmapiiri sekä maailmanpoliittiset epävarmuustekijät. Uhkakuvat liittyvät myös maailmantalouden suhdannevaihteluihin: katoaako suuria teollisia työnantajia lisää ja miten maailmantalous ylipäättään kehittyy. Kehityksintä laimentaa myös tarpeeton byrokratia. Osaavan työvoiman puutteesta uhkaa tulla kehityksen jarru, vaikka suhdannevaihtelut pysyisivät maltillisina.

4.2 Yhteenveto ja johtopäätökset

MITEN VAHVUUDET HYÖDYNNETÄÄN TUKEUTUEN MAHDOLLISUUKSIIN

Hyvää sijaintia ja liikenneyhteyksiä tulee hyödyntää sekä vakituisten asukkaiden että matkailijoiden saamiseksi alueelle. Alueen mahdollisuuksia rauhallisena, hiljaisena ja viihtyisänä työ- ja asuinympäristönä, joka tarjoaa upeat puitteet luonnossa liikkumiseen, erilaisiin elämyksiin ja hyvinvoinnin lisäämiseen, tulee tuoda esille. Matkailukohteista ja -palveluista tulee kehittää entistä houkuttelevampia ja monipuolisempia ja valjastaa kunnat, yritykset, oppilaitokset ja yhdistykset toimimaan yhteistyössä niiden kehittämiseksi. Yrityksiä tulee kannustaa kehittämään erityisesti matkailu-, elämys- ja hoivapalveluita sekä korkeammin jalostettuja paikallisesti tuotettuja elintarvikkeita. Tapahtuma- ja kulttuuritoimintaa tulee tuoda tunnetuksi matkailijoille ja asukkaille. Kymijokea ja muita vesistöjä hyödyntävää toimintaa tulee kehittää. Luonnonläheisyys ja hyvät ulkoilu- ja liikuntamahdollisuudet voivat tehdä alueesta entistä houkuttelevamman, joten viihtyisän, monipuolisen, esteettömän ja ympärivuotiseen käyttöön soveltuvan ympäristön kehittämiseen tulee panostaa. Vaikka yhteisöllisyyttä on, sitä voi myös kasvattaa. Sekä nykyiset että tulevat alueen asukkaat ja matkailijat tarvitsevat sekä uusia että olemassa olevia palveluita.

MITEN VOITETAAN HEIKKOUEDET JA TORJUTAAN UHAT

Alueen veto- ja pitovoimaa tulee parantaa luomalla siitä houkutteleva asuin- ja työskentelypaikka. Tämä onnistuu parantamalla alueen imagoa, lisäämällä yhteistyötä sekä parantamalla asenneilmapiiriä. On tärkeää, että osaaminen lisääntyy sekä yrityksissä että yhdistyksissä. Yritysten välille tulee synnyttää toimivaa yhteistyötä sekä paikallisesti että kansainvälisesti ja pyrkiä tuotteiden ja palveluiden

jalostusasteen nostamiseen. Ilmastonmuutoksen vaikutuksia tulee hillitä erityisesti pyrkimällä hiilineutraalisuuteen mm. kiertotalouden keinoin. Epävarmuutta ja radikalisoitumista vastaan voi taistella lisäämällä yhteisöllisyyttä, osallisuuden tunnetta ja omavaraisuutta. Maailmantalouden suhdannevaihteluihin voi varautua lisäämällä työvoiman osaamista ja luomalla työpaikkoja myös pieniin yrityksiin. On tärkeää, että toimialakenttä pidetään mahdollisimman monipuolisena, etteivät työpaikat ole vain yksittäisten yritysten varassa.

5. YHTEISTYÖLLÄ KASVUUN -STRATEGIA VUOSILLE 2023-2027

5.1 Yhteistyö ja ekologinen kestävyys läpileikkaavina tavoitteina

Kaikkien rahoitettavien hankkeiden tulee toteuttaa strategian kahta läpileikkaavaa tavoitetta, jotka ovat:

Yhteistyö: hakija tekee yhteistyötä toisten tahojen kanssa tai kartoittaa tai etsii aktiivisesti uusia kumppaneita tai yhteistyötapoja. Yhteistyön laatu on merkittävämpää kuin yhteistyökumppaneiden määrä tai yhteistyön tekemisen tavat.

Ekologinen kestävyys: hankkeessa käytetään paikallisia tuotteita, materiaaleja tai palveluita, tehostetaan logistiikkaketjuja, suositaan uusiutuvan energian käyttöä, parannetaan energiatehokkuutta, lisätään luonnon monimuotoisuutta, edistetään materiaalien kierrätystä tai edistetään muilla tavoin ekologista kestävyttä.

5.2 Painopiste 1: Alueen elinvoiman lisääminen

Työpaikoilla ja yrittäjyydellä on keskeisin merkitys alueen elinvoiman lisäämisessä. Uusia työpaikkoja ei synny ilman kehittämishaluisia yrityksiä. Yritykset puolestaan tarvitsevat osaamista ja osaavaa työvoimaa, jota saadaan joko paikallisten asukkaiden, yritysten ja yhdistysten osaamista kasvattamalla tai houkuttelemalla osaajia muualta. Työllistämisestä pitää tehdä erityisesti pienille yrityksille ja yhdistyksille helpompaa.

Alueen veto- ja pitovoiman lisäämiseksi nykyiset palvelut tarvitsevat ylläpitoa ja täydentämistä, mukaan lukien nopeat tietoliikenneyhteydet ja vesihuolto. Digitalisaatio tarjoaa mahdollisuuksia sekä yrityksille että yhdistyksille toimintansa kehittämiseen ja palveluiden saamiseen lähelle käyttäjiä. Alueen viihtyisyyttä ja toimivuutta tulee kehittää sekä paikallisten asukkaiden että matkailijoiden näkökannalta. Viihtyisyyttä luovat esim. monipuoliset mahdollisuudet liikkua luonnossa ja rikas tapahtuma- ja kulttuuritarjonta.

Yhteistyö korostuu tässä painopistealueessa. Paras tulos saavutetaan, jos yritykset, kunnat, oppilaitokset ja kolmannen sektorin toimijat verkostoituvat ja toimivat yhdessä ja verkostojen toiminta on koordinoitua. Tavoitteena on lisätä työpaikkojen, kehittyvien yritysten, osaavien työntekijöiden, matkailijoiden ja aktiivisten asukkaiden määrää alueella.

Tavoitteena tässä painopisteessä:

- 60 kpl rahoitettuja hankkeita
- työpaikkoja 20 kpl, joista uusia 5 kpl
- tuettavia yrityksiä 15 kpl, joista uusia yrityksiä 5 kpl
- älykkäät kylät -strategioita 10 kpl

Toimenpiteinä edistetään mm.

- yrittäjyyttä

- työllisyyden parantamista
- osaamisen lisäämistä
- yhteistyön kehittämistä
- nykyisten palveluiden ylläpitoa ja täydentämistä
- alueen viihtyisyyden ja toimivuuden kehittämistä
- kansainvälistymistä
- matkailun kehittämistä
- digitalisaatiota
- ammatti- ja matkailukalastusta.

Esimerkkihankkeita:

- Pienyrityksen investointi sellaisiin toimitiloihin tai tekniikkaan, joiden ansiosta yrityksen liikevaihto kasvaa ja yritys voi työllistää uusia työntekijöitä.
- Koulutushanke yrityksille ja yhdistyksille esim. työllistämisestä, it-taidoista, markkinoinnista tai viestinnästä.
- Tiedonvälityshanke kokopäiväisen tai sivutoimisen yrittäjyyden mahdollisuuksista.
- Yleishyödyllinen investointi matkailukäyttöön sopivien monipuolisten, esteettömien ja/tai ympärivuotisten retki- ja ulkoilupaikkojen ja reitistöjen kehittämiseen.
- Yhteistyötoimenpide, jossa työllistetään pieniin yrityksiin tai yhdistyksiin nuoria tai ulkomaalaisia ja työelämävalmentaja toimii harjoittelijoiden ja työllistettyjen tukena.
- Yhteistyötoimenpide, jossa kehitetään alusta, palveluhakemisto, osaajapankki tms. johon paikalliset palvelut, tuotteet ja tapahtumat saadaan näkyville ja helposti saataville.

Esimerkkipienhankkeita:

- kylätalojen varustelu monipalvelupisteiksi
- investoinnit street fishing-rakenteisiin.

Rahoitus: CAP-rahasto, rakennerahastot, Säpinäsatset ja Euroopan meri-, vesiviljely- ja kalatalousrahasto.

5.3 Painopiste 2: Yhteisöllisyyden edistäminen

Toimivassa yhteisössä jokainen voi kokea osallisuutta, olla mukana tekemässä yhdessä, luoda henkilökohtaisesti merkittäviä sosiaalisia suhteita ja kokea yhteenkuuluvuutta, mikä lisää alueen veto- ja pitovoimaa. Asukkaille ja yhdistyksille pitää tarjota matalan kynnyksen foorumeita ja mahdollisuuksia toisiinsa tutustumiseen ja tapaamiseen, mieluiten koordinoitusti.

Asuinympäristön tulee olla turvallinen, terveellinen ja viihtyisä kaikenikäisille, -kulttuurisille sekä -kuntoisille ja erilaisen yhdessä tekemisen pitää olla puitteiden puolesta mahdollista. Yhteisöllisyyteen liittyy kiinteästi kolmannen ja neljännen sektorin toiminta. Kyläyhdistykset ja vastaavat edistävät lähidemokratiaa, minkä vuoksi näiden yhdistysten toimintaa, osaamista, suunnitelmallista kehittämistä ja laatutyötä tulee kehittää. Osallisuutta syntyy myös kulttuurin avulla, minkä vuoksi aineettoman kulttuuriperimän uudistaminen ja kulttuurin saavutettavuuden parantaminen on tärkeää alueen kulttuurikohteiden kunnossa pitämistä unohtamatta.

Tavoitteena tässä painopisteessä:

- 30 kpl rahoitettuja hankkeita
- älykkäät kylät -strategioita 20 kpl
- 10 000 tuntia talkootyötä.

Toimenpiteinä edistetään mm.:

- viihtyisän ja turvallisen asuin ympäristön kehittämistä
- kulttuurihyvinvointia
- osallisuuden kokemusten synnyttämistä ja kehittämistä
- yhteisen tekemisen mahdollistamista
- ihmisten monimuotoisuuden ja tasa-arvoisuuden edistämistä.

Esimerkkihankkeita:

- Yleishyödyllinen investointi, jossa kylälle rakennetaan esteetön ja monipuolinen virkistyspaikka.
- Yhteistyötoimenpide, jossa edistetään lasten ja nuorten matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia.
- Yhteistyötoimenpide, jossa laaditaan kyläsuunnitelma, kehitetään asukastoimintaa ja parannetaan kylän yhdistysten hallinnollista osaamista.
- Yhteistyötoimenpide, jossa tehdään kulttuuriperintökasvatusta tai kunnostetaan kulttuuriympäristöjä.

Esimerkkipien hankkeita:

- kylien kansainvälistymishanke
- kylätapahtumahanke.

Rahoitus: CAP-rahasto, rakennerahastot ja Säpinäsatset.

5.4 Painopiste 3: Hiilineutraalin arjen edistäminen ja monimuotoisen luonnon vaaliminen

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja luontokadon pysäyttäminen ovat globaaleja haasteita, joihin täytyy vastata myös paikallisesti. Hiilineutraaleja, vähäpäästöisiä ja omavaraisia ratkaisuja kaivataan niin tuotantoon, asumiseen kuin liikkumiseenkin. Monimuotoisten luonnon ympäristöjen hyvinvointiin ja lajiston rikastumiseen voidaan vaikuttaa pienilläkin teoilla, kuten perustamalla tai kunnostamalla niittyjä tai kosteikkoja, parantamalla pölyttäjähyönteisten elinmahdollisuuksia ja säilyttämällä luonnontilaisia alueita.

Yritykset voivat toimia edelläkävijöinä tämän painopisteen toteutuksessa. Vihreää siirtymää edistävät yritysten investoinnit, uusien teknologioiden käyttöönotto ja hiilineutraaliin toimintaan tähtäävä muu yritysten kehittäminen on ratkaisevassa roolissa ilmastonmuutoksen hillitsemisessä. Muutos lähtee tiedosta ja tiedostamisesta, joten ympäristökasvatusta tarvitaan. Myös kylätalot voivat olla toimia paikallisina eko- ja monimuotoisuuspesteinä tarjoamalla mahdollisuuksia kiertotalouteen ja esim. yhteisten syötävien puutarhojen tai viljelypalstojen perustamiseen, ja tulevaisuudessa sähkö- ja biokaasuautojen latauspisteitä löytyy toivottavasti yhä useamman kylätalon pihasta.

Tavoitteena tässä toimenpiteessä:

- 10 kpl rahoitettuja hankkeita
- tuettavia yrityksiä 2 kpl, joista uusia yrityksiä 1 kpl
- ympäristö- ja ilmastotoimia 6 kpl
- älykkäät kylät -strategioita 4 kpl

Toimenpiteinä edistetään mm.:

- hiilineutraaleja tai vähäpäästöisiä ratkaisuja
- omavaraisuusasteen nostamista
- luonnonympäristön monimuotoisuuden lisäämistä
- luonnonvaraisten lajien elinmahdollisuuksien parantamista.

Esimerkkihankkeita:

- Pienyrityksen investointi vähäpäästöiseen tekniikkaan.
- Yhteistyötoimenpide, jossa kiertävä ekoneuvoja kiertää kylä, opastaa ympäristöasioissa, jakaa hyviä käytäntöjä ja järjestää ympäristöaiheisia tempauksia.
- Yhteistyöhanke, jossa vieraslajien poistamistempauksen organisointi ja toteutus.
- Koulutushanke, jossa lisätään tietoa energiaomavaraisuuden lisäämisestä uusiutuvien energialähteiden, kuten biokaasun, käyttöä edistämällä.
- Yleishyödyllinen investointi kylän yhteisten kokoontumistilan energiatehokkuuden tai jäte- ja vesihuollon parantamiseen.

Rahoitus: CAP-rahoitus, rakennerahastot tai Säpinäsataset.

6. RAHOITUSSUUNNITELMA

Kasvu hakema EU:n maaseuturahaston CAP-rahoitus strategiaa toteuttaviin toimiin rahoituskaudelle 2023–2027 on esitetty alla olevassa taulukossa. Kokonaisrahoituskehys on 6 352 000 euroa, josta julkisen rahoituksen (EU+valtio+kunnat) osuus on 4 128 800 euroa. Yksityisen rahoituksen tavoite on 35 % kokonaisrahoituksesta eli 2 223 200 euroa.

Taulukko. Haettava CAP-rahoitus paikallista kehittämissuunnitelmaa toteuttaviin toimiin (euroa).

	EU (43 %)	Valtio (37 %)	Kunnat (20 %)	Julkinen rahoitus yhteensä, €	Julkinen rahoitus yhteensä, %	Yksityinen rahoitus	Kokonais- rahoitus yhteensä
Painopiste 1 (60 %)	827 664	712 176	384 960	1 924 800	59 %	1 333 920	3 258 720
Painopiste 2 (30 %)	413 832	356 088	192 480	962 400	59 %	666 960	1 629 360
Painopiste 3 (10 %)	137 944	118 696	64 160	320 800	59 %	222 320	543 120
Strategiaa toteuttavat toimet yhteensä	1 379 440	1 186 960	641 600	3 208 000	59 %	2 223 200	5 431 200
Toimintaraha	395 944	340 696	184 160	920 800	100 %	0	920 800
YHTEENSÄ	1 775 384	1 527 656	825 760	4 128 800	65 %	2 223 200	6 352 000

*Toimintaraha on 22,30188 % julkisesta kokonaisrahoituksesta.

Strategian toteuttamisessa käytetään lisäksi rakennerahastosta haettavaa rahoitusta Kasvun hallinnoimien ESR- ja EAKR-rahoitteisten hankkeiden rahoittamiseen sekä kuntarahoitusta Kalaleader- ja nuoriso-Leader-toiminnan rahoittamiseen. Kouvolan kaupunki ja Iitin kunta ovat sitoutuneet rakennerahastohankkeiden rahoittamiseen yhteensä 100 000 euron kuntarahaosuudella, jolloin julkinen kokonaisrahoitus Kasvun hallinnoimiin rakennerahastohankkeisiin on 500 000 euroa rahoituskaudelle 2023–2027. Kunnat ovat sitoutuneet myös Sisä-Suomen Kalaleaderin kuntarahoitukseen. Nuoriso-Leader-toiminta pyritään rahoittamaan aikaisemmilta ohjelmakausilta käyttämällä jääneellä kuntarahoituksella, jonka käytöstä tähän tarkoitukseen tehdään kuntien kanssa erillinen sopimus.

7. STRATEGIAN TOIMEENPANO

7.1 Hallinto

Strategian toimeenpanosta ja päätöksenteosta vastaa Kasvu yhdistyksenä ja sen hallitus toimeenpanevana elimenä. Hallituksessa on varsinaisia jäseniä ja kolmikantakohtaisia yleisvarajäseniä. Hallitus kootaan kolmikantaisesti Leader-periaatteiden mukaisesti ja jäsenten valinnassa kiinnitetään huomiota myös maantieteelliseen edustavuuteen. Hallitus kokoontuu noin kymmenen kertaa vuodessa.

Hallitus palkkaa strategian toteuttamiseen tarvittavan henkilöstön. Henkilöstöresurssi koostuu vakituisista työntekijöistä sekä määräaikaisesta hankehenkilöstöstä. Lisäksi hankitaan ostopalveluina tarpeellista erityisosaamista. Vakituksina työntekijöinä Kasvussa työskentelevät toiminnanjohtaja ja hankeneuvoja, jotka sijaistavat toisiaan tarvittaessa. Määräaikaista hankehenkilöstöä palkataan tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan omien, alueiden välisten tai kansainvälisten hankkeiden toteuttamiseen. Taloushallinto hankitaan ostopalveluna Päijänne-Leader ry:ltä ja Leader-asiamiespalvelut Suomen Kylät ry:ltä. Tarvittaessa hankitaan ostopalveluina tai palkataan Leader-ryhmien yhteisiksi työntekijöiksi henkilöstöä toteuttamaan yritysneuvontaa ja viestintää.

Henkilöstön käyttöön järjestetään toiminnan kannalta tarkoituksenmukaiset tilat ja välineet etätyömahdollisuudet huomioiden. Kasvun toimisto sijaitsee Kouvolan keskustassa. Asiakastapaamiset pyritään järjestämään asiakkaille parhaiten sopivissa paikoissa ja asiakkaiden toivomilla tavoilla joko sähköisesti tai kasvokkain. Kiinteitä tai pop-up-toimipisteitä järjestetään tarvittaessa eri puolille aluetta.

Kasvu noudattaa laatujärjestelmää. Laatuksikirja on kolmiosainen ja koostuu hallitus-, henkilöstö- ja yleisestä osiosta. Käsikirjaa käytetään uusien työntekijöiden ja hallituksen jäsenten perehdyttämiseen sekä muistilistoina päivittäisessä työssä. Henkilöstön, hallituksen ja jäsenistön osaamistarpeita kartoitetaan säännöllisesti koulutusten järjestämiseksi. Uudet työntekijät ja hallituksen jäsenet perehdytetään tehtäviinsä. Työntekijät ja hallituksen jäsenet osallistuvat mahdollisuuksien mukaan maa- ja metsätalousministeriön, Ruokaviraston, ELY-keskusten, Suomen Kylät ry:n ja muiden Leader-ryhmien järjestämiin koulutuksiin.

7.2 Aktivointi

Aktivoinnin tarkoituksena on tiedottaa rahoitusmahdollisuuksista Kasvun toiminta-alueella, innostaa potentiaalisia hakijoita hakemaan rahoituksia, auttaa hakijoita hankkeiden suunnittelussa, luoda ja kehittää alueella olevia kumppanuuksia sekä verkottaa toimijoita keskenään. Aktivoinnista vastaa Kasvun hallitus. Käytännön aktivointityötä tekevät erityisesti toiminnanjohtaja, hankeneuvoja ja yritysneuvoja. Hallitus toimii aktivoinnin tukena, osallistuu toiminnan suunnitteluun ja välittää tietoa omille verkostoilleen.

Aktivointi kohdennetaan strategian toteutumisen kannalta keskeisille kohderyhmille, kuten kylä- ja asukas-yhdistyksille sekä maaseudulla toimiville mikroyrityksille. Keinot valitaan kunkin kohderyhmän mukaan. Tehokkain menetelmä ovat henkilökohtaiset kohtaamiset tapahtuvatpa ne kasvokkain, puhelimitse tai sähköpostin välityksellä.

Keskeinen osa aktivointia on ideoiden työstäminen hakijoiden, henkilöstön ja hallituksen yhteistyönä. Hakijoita ohjataan suunnittelemaan ja toteuttamaan hankkeita yhteistyössä toisten toimijoiden kanssa ja tarvittaessa hankeideoita toimitetaan jatkotyöstettäväksi sopiville tahoille. Hankeaihoista keskustellaan ELY-keskuksen kanssa pääsääntöisesti jo ennen hakemusten vireille tuloa, jotta laillisuustekijät voidaan ottaa huomioon hankkeen toteutuksen suunnittelussa.

Koska Kasvun organisaatio on pieni, verkostoja hyödynnetään erityisesti aktivoinnissa. Aktivointitilaisuudet pyritään järjestämään aina yhteistyössä Kasvun sidosryhmien kanssa. Tietoa jaetaan verkostoissa puolin ja toisin, jotta verkostojen jäsenet osaavat ohjata asiakkaat oikeaan suuntaan. Esimerkiksi alueen elinkeinoyhtiöt ja ProAgria ohjaavat rahoitukseen sopivia ideoita Kasvulle ja Kasvu ohjaa yrityksiä ja yrittäjyydestä kiinnostuneita heille suunnattujen palveluiden äärelle. Vastaava toimintamalli on käytössä kylien, asukkaiden ja yhdistysten aktivoinnissa Kasvun ja maakunnallisten kylien kattojärjestöjen välillä.

7.3 Hankeprosessi

Maaseutuohjelmasta rahoitettavien hankkeiden haku tapahtuu sähköisesti Hyrrä-järjestelmässä. Kasvu ottaa vireille sille osoitetut hakemukset. Henkilöstö valmistelee hakemukset päätöskuntoon. Hallitus päättää hankkeiden tukiprosentit, mahdolliset valintajaksot ja erilliset rahoituslinjaukset sekä teemoittaiset (pienhankkeiden) haut. Hallitus pisteyttää hakemukset Kasvun valintakriteereillä (liite 5), tekee niille tarkoituksenmukaisuusharkinnan, puoltaa strategian toteutumista edistävälle hankkeille rahoitusta maa- ja metsätalousministeriön osoittaman myöntövaltuuskiintiön mukaisesti ja nimeää keskuudesta hankkeille tarpeen mukaan kummit seuraamaan niiden toteutumista. ELY-keskus tarkastaa, että hanke ja hakija täyttävät laissa asetetut sisällölliset ja laadulliset velvoitteet ja tekee hankkeista rahoituspäätökset.

Rahoituspäätöksen saaneiden hakijoiden kanssa järjestetään aloituspalaveri, jossa käydään läpi rahoituspäätös ja hankkeen toteuttamiseen liittyvät keskeiset asiat. Hankeneuvoja ja toiminnanjohtaja seuraavat hankkeiden toteutumista, muistuttavat hakijoita indikaattoritietojen toimittamisesta ja maksuhakemusten tekemisestä ja auttavat tarvittaessa ongelmakohtissa. Maksatuskoulutuksia järjestetään hankkeiden toteuttajille yhdessä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen kanssa. Hakijat hakevat hankkeiden maksatuksia Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen kautta, joka käsittelee maksuhakemukset, tekee maksatuspäätökset ja maksaa tukien EU- ja valtio-osuudet hankkeiden toteuttajille. Kasvu maksaa hankkeiden kuntarahaosuudet ELY-keskuksen maksupäätösten mukaisesti. Loppumaksatuksen jälkeen hakijoilta kerätään palautetta prosessista.

7.4 Yhteistyö ja verkostoituminen

Leader-ryhmänä Kasvu kuuluu kansainväliseen ja valtakunnalliseen Leader-ryhmien verkostoon, jonka keskeisiä toimijoita Suomessa ovat maa- ja metsätalousministeriö, Ruokavirasto, Suomen Kylät ry sekä Suomessa toimivat Leader-ryhmät.

Kasvun rooli yhteistyökumppanina ja alueen verkostoissa jakautuu kolmeen osaan:

1. rahoittajana toimiminen
2. muiden toimijoiden verkottaja ja törmäyttävä
3. tiedon jakaminen.

Kasvun keskeisimmät yhteistyökumppanit ovat Kouvolan kaupunki ja Iitin kunta, jotka maksavat strategian kuntarahaosuudet. Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen kanssa tehdään yhteistyösopimus, jossa määritellään mm. kummankin osapuolen roolit ja tehtävät rahoitusprosessissa ja maaseuturahaston kannalta tukielpoinen alue (liite 3). Tiivistä yhteistyötä tehdään myös alueen elinkeinoyhtiöiden ja kylien kattojärjestöjen kanssa. Kasvu pyrkii määrätietoisesti lisäämään toimintaansa ja sen vaikuttavuutta osallistamalla erilaisten verkostojen toimintaan. Kasvun verkostot ja suunnitelmat verkostojen kehittämiseksi on kuvattu liitteenä olevassa dynaamisessa verkostanalyysissä (liite 2).

7.5 Viestintä

Strategiaviestinnän tarkoituksena on:

- tiedottaa potentiaalisille rahoituksen hakijoille rahoitusmahdollisuuksista
- kertoa toiminnan tuloksista ja vaikuttavuudesta
- lisätä Kasvun ja Leader-toiminnan näkyvyyttä ja tunnettavuutta
- edistää hyvien käytäntöjen ja toimintamallien levittämistä.

Kasvu laatii vuosittain erillisen viestintäsuunnitelman, jossa on määritelty mm. viestinnän kohderyhmät, välineet, toimenpiteet, tavoitteet ja seuranta. Samankaltainen viestintäsuunnitelma laaditaan vuosittain Kymenlaakson Kylät ry:n ja Kehittämisyhdistys Sepra ry:n kanssa Kymenlaakson alueelle. Viestintää toteutetaan yhdessä muiden Leader-ryhmien, Kymenlaakson Kylät ry:n, Päijät Hämeen Kylien ja Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen kanssa.

7.6 Kalaleader-toiminta

Kasvu kuuluu Sisä-Suomen Kalaleaderiin, joka kattaa Keski-Suomen ja Päijät-Hämeen maakuntien lisäksi Kouvolan, Pertunmaan ja Kuhmoisten kunnat Jyväsräi ry:n, Maaseutukehitys ry:n, Pohjois-Kymen Kasvu ry:n, Päijänne-Leader ry:n, Vesuri-ryhmä ry:n ja Viisari ry:n alueella. Kalaleaderin toiminnan tarkoituksena on kehittää ja vahvistaa toiminta-alueensa elinkeinokalataloutta ja kalastusmatkailua *Kestävää kasvua Kalasta 2021–2027* -strategian mukaisesti. Kalaleader aktivoi kalatalousalan toimijoita, kehittää infrastruktuuria ja digitaalisia käytäntöjä sekä lisää osaamista ja yhteistyötä. Kalaleaderia hallinnoi Päijänne-Leader ry.

Kasvun hallitus tekee esityksen Kasvun alueen edustajista Kalaleaderin ohjausryhmään ja kalajaostoon. Aktivoinnista vastaa pääasiassa kalatalousryhmän aktivaattori, jonka kanssa Kasvu tekee tiivistä yhteistyötä. Kasvu maksaa Kalaleaderiin kuuluvan kuntarahaosuutensa Päijänne-Leader ry:lle. Sisä-Suomen Kalaleader rahoittaa Kasvun alueella Euroopan meri-, vesiviljely- ja kalatalousrahastoon (EMVKR) sopivia hankkeita, jotka tukevat Kalaleaderin strategian toteutumista. Kasvu voi rahoittaa hankkeita, jotka eivät sovi kalatalousrahastosta rahoitettaviksi, mutta edistävät Kasvun ja Kalaleaderin strategioiden toteutumista. Toimintaa toteutetaan erityisesti painopisteessä Alueen elinvoiman lisääminen.

7.7 Nuoriso-Leader-toiminta

Kasvu on toteuttanut nuoriso-Leader-toimintaa vuodesta 2017 alkaen. Nuoriso-Leader-toimintaa toteutetaan strategian kaikilla painopistealueilla. Tavoitteena on juurruttaa nuoria osaksi paikallisyhteisöjä, edistää nuorten yrittäjyyttä sekä parantaa nuorten työllistymistä. Tarkoituksena on myös tutustuttaa nuoria ylipäätään rahoitushakemusten maailmaan, yhdistysten päätöksentekoon ja kansalaisaktiivisuuteen. Keinoina käytetään Kasvun hallituksen alaisuudessa toimivaa nuorisojaostoa sekä myöntämällä nuorille Säpinäsataset-rahoitusta.

Säpinäsatasia myönnetään 13–29-vuotiaiden nuorten suunnittelemiin ja toteuttamiin pieniin projekteihin, jotka voivat olla esim. yhteisten harrastusvälineiden hankintaa, tapahtumien, opintoretkien tms. järjestämistä sekä nuorten yritysten tai työelämätaitojen kehittämistä. Säpinäsatasten myöntämisestä päättää Kasvun hallituksen alaisuudessa toimiva nuorisojaosto, johon kuuluu edustus hallituksesta sekä alueella asuvia nuoria.

7.8. Kaupunki-Leader-toiminta

Kasvu on toteuttanut kaupunki-Leader/CLLD-toimintaa vuodesta 2016 alkaen hallinnoimalla ESR-rahoitteisia hankkeita, joilla on aktivoitu erityisesti Kouvolan ydinkeskustan ja Kuusankosken alueen asukkaita ja yhdistyksiä. Toimintaa jatketaan ja laajennetaan koko alueelle ja toteutetaan strategian kaikilla painopistealueilla. Rakennerahastojen kautta rahoitettavilla hankkeilla aktivoidaan erityisesti nuoria,

maahanmuuttajia ja yhdistyksiä. Tavoitteena on kohderyhmien työllistymisen ja yrittäjyyden edistäminen sekä heidän juurruttamisensa osaksi paikallisyhteisöä.

8. SEURANTA JA ARVIOINTI

Strategian seuranta tehdään systemaattisesti tietoon ja mitattaviin tavoitteisiin perustuen, jotka on esitetty ao. taulukossa. Lisäksi Kaakkois-Suomen ELY:n, alueen kuntien, Ruokaviraston sekä maa- ja metsätalousministeriön kanssa käydään säännöllistä dialogia, josta saadaan palautetta toiminnasta. Rahoituskauden aikana tehdään ulkopuolinen väli- ja loppuarviointi. Tarkoituksena on seurata ja arvioida strategian toteutumista, sen vaikuttavuutta sekä Kasvun oman toiminnan laatua. Hallitus vastaa seurannan järjestämisestä ja ohjaa toimintaa, jotta strategian tavoitteet saavutetaan ja resurssit suunnataan oikeisiin asioihin. Myös Kasvun verkoston osilla on seurantaan liittyviä omia vastuita. Esimerkiksi tukien hakijat ovat vastuussa seurantatietojen toimittamisesta hankkeiden aikana ja niiden päätyttyä.

Taulukko. Strategian ja toiminnan tavoitteet ja seuranta.

AKTIVOINTI JA VIESTINTÄ			
Tavoite	Mittari	Tavoite rahoituskaudella	Tiedon kerääminen
potentiaaliset hakijat tavoitettu	kontaktien määrä uusien kontaktien määrä	500 100	yhteydenottojen kirjaaminen, vuosiraportteihin
hakemuksia uusilta hakijoilta	uusien hakijoiden määrä	20	yhteydenottojen kirjaaminen, vuosiraportteihin
maksavien jäsenten määrä kasvanut	jäsenmäärä	250	jäsenrekisteristä, vuosiraportteihin
NEUVONTA JA PÄÄTÖKSENTEKO			
Tavoite	Mittari	Tavoite rahoituskaudella	Tiedon kerääminen
sujuva hakuprosessi	käsittelyaika	kolme kuukautta vireille otosta rahoituspäätökseen	Hyrrästä vuosittain väli- ja loppuarviointi
virheettömät rahoitushakemukset	ELY:n tekemien täydennyspyyntöjen kappalemäärä	max. 1 täydennyspyyntö per hakemus	ELY:stä
kestävä päätöksenteko	Kasvun puoltamien, mutta ELYn hylkäämien hakemusten määrä	ei ELY:ssä hylättyjä Kasvun puoltamia hakemuksia	ELY:stä / Hyrrästä
toteutuneet hankkeet	takaisinperintöjen määrä rauenneiden ja keskeytyneiden hankkeiden määrät	ei takaisinperintöjä, rauenneita tai keskeytyneitä hankkeita	ELY:stä / Hyrrästä
hankkeen tavoitteiden toteutuminen	hankkeen indikaattoritiedot		Hyrrästä loppuraportin yhteydessä
ASIAKASKOKEMUS			
Tavoite	Mittari	Tavoite rahoituskaudella	Tiedon kerääminen
tyytyväiset asiakkaat	kouluarvosana	9	kyselytutkimus
tyytyväiset sidosryhmät	kouluarvosana	9	kyselytutkimus
RAHOITUKSEN TOTEUTUMINEN			
Tavoite	Mittari	Tavoite rahoituskaudella	Tiedon kerääminen
rahoituksen käyttäminen suunnitelman mukaan	hanke- ja yritystukirahoituksen jakautuminen painopisteisiin	60 % painopiste 1 30 % painopiste 2 10 % painopiste 3	myöntövaltuuskiintiön seuranta hallituksen kokouksiin ja vuosiraportteihin
yksityisen rahoituksen kertyminen suunnitelman mukaan	yksityisen rahoituksen prosenttiosuus kokonaisrahoituksesta	35 % kokonaisrahoituksesta	vuosiraportteihin
omien hankkeiden toteutuminen suunnitellusti	tukikelvottomien kustannusten osuus maksuhakemuksissa takaisinperinnät	ei tukikelvottomia kustannuksia ei takaisinperintöjä	maksupäätökset